

ЕТИЧНИЙ КОДЕКС ПЕДАГОГА гімназії-школи №20

Затверджено

Директор гімназії-школи _____ В.Волкова

Наказ № ____ ОД від 22.08.2020

**Схвалено педагогічною радою
Протокол №1 від 21.08.2020**

Преамбула

Етичні засади у стосунках між людьми є основою збереження і прогресу демократичного суспільства, основою всестороннього розвитку людини.

Особливого значення мораль набуває у професійній діяльності педагога, що обумовлено характером його взаємовідносин з дітьми та молоддю, а також специфікою проблем, які постають перед ним. Оскільки педагогіка має пряме відношення до майбутнього життя людини в суспільстві, її фізичного, психічного і духовного здоров'я, вона перебуває під особливою увагою і контролем з боку державних та громадських організацій. Педагог-професіонал особисто відповідальний за виконання своїх обов'язків. Ця відповідальність має бути спільною, узвичаєною, загальноприйнятою для всієї педагогічної корпорації у вигляді норм, правил і принципів професійної педагогічної етики.

Покликання педагога - не тільки, і не стільки, передача знань, умінь, та навичок, а й всебічний розвиток здібностей та можливостей учня, виховання порядного, відповідального, свідомого громадянина країни. Професійна діяльність педагога ґрунтується на верховенстві загальнолюдських принципів, норм і принципів моралі. При її виконанні педагог виступає носієм обов'язків стосовно:

- учня;
- батьків учня;
- фахового педагогічного співтовариства в цілому й окремих педагогів;
- самого себе;
- суспільства в цілому.

Головна мета педагога - навчити учня мислити, відчувати та любити. Даний кодекс покликаний систематизувати та закріпити єдину систему норм і правил моралі в усіх видах діяльності педагога. Етичний кодекс українського педагога діє у гімназії-школі №20, є чинним для всіх педагогів.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Співвідношення “Етичного кодексу педагога гімназії-школи №20” і чинного законодавства про педагогіку та виховання дитини

1. Норми “Етичного кодексу педагога гімназії-школи №20” (далі - Кодексу) не відміняють і не замінюють положень чинного законодавства, а доповнюють та конкретизують його.

2. Педагог поважає закон і визнає свою відповідальність перед учнем та законом.

Стаття 2. Дія Кодексу за предметом, колом осіб та в часі

1. Дія Кодексу поширюється на всі види професійної діяльності педагога та на іншу його діяльність, яка не повинна суперечити його професійними обов'язкам як педагога або підірвати престиж професії.

Стаття 3. Основні терміни Кодексу. Вживані у Кодексі терміни слід вважати такими, що мають наступний зміст:

Етичний кодекс педагога - це система норм і правил поведінки та діяльності педагога, що базуються на гуманістичних засадах, загальнолюдських цінностях.

Педагог - особа (учитель, викладач, вихователь, наставник), яка веде викладацьку та виховну діяльність або розробляє проблеми педагогіки у громадській сфері освіти та виховання.

Учень - об'єкт-суб'єкт педагогічної діяльності, дитина чи інша особа, які добровільно і свідомо або за проханням батьків звернулися за навчанням чи вихованням.

Місія педагога - всебічний гармонійний розвиток учня, формування відповідальності за власне життя та життя оточуючих, виховання свідомого громадянина.

Автономія - право, яке має особа на визнання сталості системи цінностей, життєвих позицій та планів особи, спроможність до прийняття усвідомленого і вільного від зовнішнього впливу рішення; уособлення певних моральних цінностей.

Компетентність - здатність учня та педагога, інших зацікавлених сторін розуміти інформацію і приймати самостійні рішення відповідно до поставленої мети і притаманної кожному суб'єкту системи цінностей.

Конфіденційність - нерозголошення інформації про особистість, що отримана в ході професійної діяльності та спілкування.

РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ЕТИКИ

Стаття 4. Твори благо

1. Діяльність педагога спрямована на всебічний розвиток учня з метою виховання свідомого громадянина та допомоги в його адаптації до життя в суспільстві.
2. Педагог, який навчає учня, має виконувати свою місію з любов'ю та повагою до життя учня.
3. Педагог дотримується принципів загальнолюдської та професійної моралі, є чесним та беззастережно відданим своїм обов'язкам.
4. Педагог у всіх випадках запобігає завданню шкоди учневі, не має права наражати учня на небезпеку, повинен захищати учня від будь-яких шкідливих впливів.
5. Педагог не може пропонувати учневі знання, які загрожують життю учня або суспільству в цілому, використовувати методи, які негативно впливають на психічний або фізичний стан здоров'я.

Стаття 5. Принцип автономності педагога

1. Необхідною умовою педагогічної діяльності є максимальна незалежність у дотриманні своїх професійних прав і обов'язків, що передбачає свободу педагога від будь-якого зовнішнього тиску чи втручання в його діяльність, а також від впливу своїх особистих інтересів.
2. Педагог не допускає у своїй професійній діяльності компромісів, якщо такі компроміси розходяться з інтересами мети освітянської діяльності.
3. Педагог має право на вільний творчий педагогічний експеримент в межах чинного законодавства України.
4. Педагог не нав'язує навчання лише з метою власного прибутку.

Стаття 6. Домінантність інтересів учня

1. У межах дотримання вимог законодавства педагог у своїй професійній діяльності дотримується переваги інтересів учня перед інтересами усіх інших осіб, балансу професійних інтересів, інтересів колег, партнерів, співробітників, інтересів батьків або законних представників дитини.
2. Педагог має вміти вислуховувати та давати поради, розуміти глибинні причини психологічних ускладнень учня, незалежно від факторів, що обумовлюють виникнення цих ускладнень.

3. Педагог допомагає учневі за всіх обставин коректно та дбайливо.
4. Педагог має підводити учня до саморозкриття і творчості, управляти педагогічним процесом без примушення, вселяти в учнів радість, доброзичливість, упевненість і оптимізм, відповідальність за власне життя, життя на Землі.
5. У всіх випадках, коли погляди учня на процес навчання в чомусь відрізняються від думки педагога, останній, не зважаючи на це, повинен прагнути знайти порозуміння з учнем, морально його підтримати.

Стаття 7. Компетентність та сумлінність

1. Суспільна значущість і складність професійних обов'язків педагога вимагає від нього високого рівня професійної підготовки, фундаментальних знань теорії і практики виховання та навчання, опанування відповідними методами та технологіями педагогічної діяльності.
2. Педагог використовує (у межах можливого) всі необхідні для досягнення позитивного педагогічного результату засоби, сучасні знання, методи педагогіки та виховання, у разі потреби - звертається до інших спеціалістів.
3. Педагог користується науковими досягненнями, проявляючи обачливість і беручи до уваги можливі наслідки своїх висловлювань серед учнів. При цьому необхідно уникати вчинків та висловлювань рекламного характеру, як на свою особисту користь, так і на користь установ і організацій, які педагог представляє, на користь справи з негативними наслідками.

Стаття 8. Чесність та порядність

1. Педагог як у своїй професійній діяльності, так і у приватному житті чесний і порядний в усіх питаннях.
2. Педагог поважає права, законні інтереси, честь, гідність, репутацію та почуття осіб, з якими він спілкується.
3. Педагог уникає:
 - будь-якої дії, спрямованої на ствердження несправедливості;
 - вимагання винагороди, яка не встановлена чинним Законодавством України.
4. Педагог повинен бути чесним, вірним слову, даному учневі.

Стаття 9. Культура поведінки

1. Педагог гідний своєму покликанню в всіх проявах свого життя, дотримується високого рівня культури поведінки, поводить себе стримано та тактовно, зберігає самоконтроль і витримку, слідує за своїм зовнішнім виглядом.
2. Педагог вміє створювати в учнівському колективі атмосферу доброзичливості, взаємопідтримки, взаємодопомоги, творчої співпраці, зацікавленості в отриманні нових знань.
3. Педагог відмовляється у вихованні від авторитарності та категоричності і намагається виконати свій обов'язок без погроз, примушення і насильства.
4. Педагог уникає проявів негативних емоційних реакцій, які принижують його людську гідність.

РОЗДІЛ 3. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ПЕДАГОГА ЩОДО УЧНЯ

Стаття 10. Вищий обов'язок педагога - виховання свідомої, освіченої відповідно до вимог часу, людини

1. Педагог приймає на себе особисту моральну відповідальність за всебічний розвиток учня.
2. Педагог розвиває в учневі віру в своїх вихователів, віру в своїх товаришів, віру в людей, віру в самого себе.

3. Педагог відкриває учневі радість спілкування: радість сумісного пізнання, сумісної праці, гри, відпочинку.
4. Педагог сприяє реалізації права учня на здобуття ним сучасних, всебічних знань, необхідних умінь і навичок.
5. Педагог виховує в учневі чесне і благородне ставлення до оточуючого світу, до інших людей, до себе.

Стаття 11. Педагог готовий поважати автономію учня

1. Педагог поважає психофізичну і духовну цілісність, моральні ідеали, честь і достоїнство особистості учня та сприяє їх розвитку при наданні педагогічних послуг.
2. Педагог поважає автономію учня навіть у тому випадку, якщо він не схвалює відмову учня від запропонованих дій.
3. Учень має право вільно висловлювати свої думки та мати власну позицію у процесі обговорення навчального матеріалу.
4. Негуманне ставлення до учня, приниження людської гідності, використання в особистих інтересах праці учня неприпустимі.
5. Педагог поважає право кожного учня вільно вибирати для себе педагога. Він зобов'язаний допомогти учневі здійснити це право.

Стаття 12. Педагог забезпечує конфіденційність інформації

1. Педагог не має права розголошувати інформацію про особистість навіть після закінчення навчання учня, за винятком випадків професійних консультацій чи обставин, передбачених законом.
2. Педагог не вправі розголошувати без дозволу учня чи його законного представника відомості про особисте життя учня, отримані в ході виховання та навчання.
3. При використанні конфіденційної інформації в навчальному процесі, науково-дослідній роботі, в публікаціях забезпечується анонімність учня.
4. Представлення інформації про учня (колишнього учня) на наукових конференціях, в наукових публікаціях, у засобах масової інформації є етичним тільки в тому випадку, якщо учень або його батьки цілком проінформовані про можливу втрату конфіденційності, усвідомлюють це й у письмовому вигляді дають добровільну згоду на таке представлення.

Стаття 13. Педагог сприяє встановленню з учнем відносин взаємного співробітництва та співтворчості на благо учня

1. Педагог розглядає освітній процес як відкритий процес соціального партнерства, якому притаманна особиста відповідальність усіх учасників.
2. Педагог виявляє професійний такт і високу культуру в спілкуванні та роботі з учнем.
3. Встановлення довірчих взаємовідносин співробітництва та співтворчості між педагогом і учнем визначають успіх навчання та виховання і є одним із головних обов'язків педагога.
4. Педагог сприяє усвідомленню та реалізації відповідального ставлення учня до процесу навчання, активно залучає учнів до розвитку шкільного самоврядування.
5. В усіх випадках невідкладного педагогічного втручання педагог повинен донести до свідомості учня необхідність та доцільність цих дій.
6. Якщо стан учня виключає можливість довірчих взаємовідносин з педагогом, їх встановлюють з його законними представниками, родиною чи близькими йому людьми, або звертаються за допомогою до відповідного фахівця.

Стаття 14. Педагог дотримується принципу гендерної рівності

1. Педагог неухильно дотримується принципу рівності чоловіків та жінок на основі паритетності при наданні їм послуг освіти.
2. Педагог сприяє розкриттю знань про роль чоловіків і жінок, що відведена їм у розвитку суспільства.

Стаття 15. Відмова педагога від надання педагогічних послуг

1. Педагог не несе відповідальності за виховання та навчання учня в разі відмови його чи його батьків (опікунів) від послуг педагога.
2. Педагог має право відмовитися від виховання та навчання учня з особистих причин.

Стаття 16. Оплата праці педагога визначається нормами діючого законодавства

1. Педагог не має права пропонувати учневі ніякі додаткові платні освітні послуги.

РОЗДІЛ 4. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ПЕДАГОГА ЩОДО БАТЬКІВ НЕПОВНОЛІТНЬОГО УЧНЯ

Стаття 17. Надання педагогічної допомоги батькам учня

1. При вихованні та навчанні неповнолітніх учнів педагог спирається на допомогу батьків, опікунів чи їх законних представників, залучає їх як співробітників та одноступів до процесу виховання учня. Педагог та батьки мають бути єдиною командою у вихованні та навчанні учня.
2. Зрозуміло та об'єктивно інформує батьків (опікунів) про стан навчання та виховання учня для створення спільної позиції стосовно допомоги учню в навчанні.
3. Педагог будує взаємовідносини з батьками (опікунами) учня на правах взаємної поваги, довіри, доброти, тактовності та відвертості.

Стаття 18. Педагог не втручається без професійно обумовлених причин у справи родини та приватне життя своїх учнів

1. Ступінь втручання педагога в приватне життя учня визначається винятково професійною необхідністю, коли існує загроза життю, здоров'ю та розвитку учня.
2. Педагог роз'яснює батькам, опікунам чи законним представникам учня необхідність, мету і методи передбачуваного педагогічного втручання.
3. Якщо неповнолітній вимагає конфіденційності в наданні педагогічних послуг, педагог з'ясовує причини, з яких його учень не бажає інформування батьків або інших законних представників, і пояснює необхідність залучення останніх до його виховання.

РОЗДІЛ 5. ВЗАЄМОВІДНОСИНИ І ВЗАЄМОДІЯ ПЕДАГОГІВ

Стаття 19. Взаємини між педагогами

1. Принцип поваги до своєї професії домінує у всіх сферах діяльності педагога: професійній, громадській, публіцистичній та ін. Свою діяльність він спрямовує на збереження та підвищення її престижності.
2. Педагог поважає права іншого педагога як людини та фахівця.
3. Взаємини між педагогами будуються на підставі колегіальності, рівноправності, чесності, справедливості, порядності та довіри, а також готовності поділитися своїми професійними знаннями та досвідом.
4. Педагоги допомагають один одному у подоланні труднощів та у складних випадках. У разі виникнення розбіжностей між колегами, слід шукати шляхів їх усунення, у разі потреби - за посередництвом етичного комітету відповідної професійної асоціації.

5. Обов'язок кожного педагога - неупереджено аналізувати як власні помилки, так і помилки своїх колег. Виявлення незгоди з їхніми думками чи діями, критика на їх адресу повинні бути об'єктивними, аргументованими і необразливими.

6. Обговорення діяльності колег у присутності учня або його батьків (опікунів) є неприпустимим. Спроби завоювати собі авторитет шляхом дискредитації колег є неетичними.

7. Моральний обов'язок педагога активно протидіяти практиці безчесних і некомпетентних колег, а також різного роду непрофесіоналів, що наносять шкоду розвитку та життю учня.

8. Педагог усвідомлює межі між професійним і приватним спілкуванням під час виконання ним своїх професійних обов'язків.

РОЗДІЛ 6. САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГА

Стаття 21. Підтримання професійної компетентності

1. Обов'язок педагога - свідомо оцінити роль, яку він може взяти на себе в конкретному випадку в залежності від своєї компетентності, інтелекту, обставин та середовища.

2. Професійна компетентність та авторитет педагога базується на його здатності бути стриманим, чуйним, доброзичливим, принциповим, творчим, здатним засвоювати передовий досвід і передати його іншим.

3. Педагог відповідальний за безперервне підвищення та удосконалення професійного рівня та самовдосконалення.

4. Педагог здобуває, застосовує і поглиблює наукові знання, поширює відповідну інформацію серед учнів, колег і громадськості, одержує консультації і використовує допомогу спеціалістів інших спеціальностей, якщо це необхідно.

5. Педагог-керівник учбового закладу, формуючи педагогічний колектив, усвідомлює власну відповідальність за підтримку та розвиток професійної компетентності педагогічного колективу.

РОЗДІЛ 7. ПЕДАГОГ І СУСПІЛЬСТВО

Стаття 22. Участь у громадському житті

1. У своїй громадській роботі педагог пам'ятає про свою підвищену суспільну відповідальність, обумовлену його професійною діяльністю. Педагог авторитетом своєї професії чи професіонального співтовариства спрямовує на захист загальнолюдських цінностей та принципів.

2. Реалізуючи у громадській роботі свій соціальний ідеал, педагог завжди пам'ятає про свою особливу роль вихователя, носія світла знань.

3. Педагог має бути прикладом участі у громадському житті суспільства завдяки своїй неупередженій громадянській позиції, благочинній діяльності.

4. Педагог не повинен зловживати своїм авторитетом для задоволення своїх особистих або політичних інтересів за рахунок учнів.

РОЗДІЛ 8. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Кодекс приймається більшістю голосів учасників Всеукраїнської наради професійних об'єднань вчителів, присутніх на нараді під час його обговорення.

2. Будь-які зміни та доповнення до цього Кодексу вносяться у порядку, передбаченому для його прийняття.